

Resumé

Proces uzavírání smlouvy je v současnosti mnohem více sofistikovanější než býval v dřívějších dobách, a to zejména díky výraznému pokroku na poli komunikačních technologií a neustálému technickému vývoji obecně. Nazírání na kontraktační proces skrze tradiční pojetí oferty a akceptace se již nejeví jako dostatečné, jelikož nezřídka budou vlastnímu uzavření smlouvy předcházet dlouhá a komplikovaná jednání, v jejichž rámci nebude možné tyto dva instituty zřetelně rozpoznat, přičemž tato situace nebude neobvyklá zejména v obchodních vztazích. V průběhu těchto jednání pak mohou strany vynaložit nemalé náklady za účelem přípravy na další fázi vyjednávání a zajištění budoucího plnění ze smlouvy. Často bude též pro uzavření vlastní smlouvy nezbytné sdělit druhé straně relevantní informace a vyličit rozhodné skutečnosti, které by mohly být pro její rozhodnutí, zda smlouvu uzavřít či nikoli, klíčové, přičemž některé z těchto informací mohou být, ať již ze své povahy či z pohledu jedné ze stran, považovány za důvěrné.

Ačkoli je na proces uzavírání smlouvy za působení principu smluvní svobody nahlíženo jako na právně nezávazný, působí zde zároveň různá omezení směřující k ochraně dobré víry jednajících stran a k zajištění jejich poctivého jednání. S ohledem na výše uvedené si lze například představit situaci, kdy jedna ze stran utrpí škodu, která bude spočívat v marně vynaložených nákladech v důsledku neodůvodněného a náhlého ukončení jednání nebo která vznikne v souvislosti s porušením zmíněných informačních povinností, tedy v povinnosti sdělit relevantní informace druhé straně a nezneužít informace důvěrné. Institut předsmuvní odpovědnosti pak pro případ, že některá z výše nastíněných situací nastane, přináší odpovědi na otázky, zda se strana poškozená jednáním druhé strany může domáhat náhrady utrpěné újmy, a pokud ano, v jakém rozsahu.

Cílem této práce je identifikace a analýza prvků předsmuvní odpovědnosti a její možné vyvození ze stávající české platné právní úpravy za současné komparace s příslušnými pasážemi návrhu nového občanského zákoníku s přihlédnutím k právní úpravě stěžejních zahraničních právních řádů a k evropskému kontextu tohoto institutu. Práce si dále klade za cíl identifikovat slabá místa platné právní úpravy a dosavadního přístupu judikatury a v návaznosti na vyvozené závěry předložit návrhy na možná zlepšení.

Práce sestává z pěti kapitol, přičemž první dvě kapitoly jsou věnovány teoreticko-právním otázkám a východiskům institutu předsmuvní odpovědnosti. Vedle základní terminologie a popisu vzájemného vztahu dvou základních principů soukromého práva, a to

principu smluvní svobody a principu ochrany dobré víry, jsou v úvodu této práce vymezeny mantinely negociační fáze.

Třetí kapitola této práce je věnována rozboru právní úpravy a vyvozování předsmluvní odpovědnosti ve stěžejních právních rádech Evropy, přičemž tato je rozdělena do několika dílčích kapitol věnovaných jednotlivým právním řádům. Přístup jednotlivých států k uvedenému institutu se značně liší, například v Německu je předsmluvní odpovědnost zcela neobvykle považována za odpovědnost smluvního typu, ačkoli obecně je tato považována za odpovědnost deliktní, co do rozsahu náhrady škody pak zaujímá netradiční přístup holandská jurisdikce, když přiznává náhradu škody z předsmluvní odpovědnosti v podobě pozitivního zájmu, přestože obvykle je tato přiznávána v rozsahu negativního zájmu. I přes výše uvedené lze však konstatovat, že v konečném důsledku státy dospívají k obdobným závěrům, a to, že strany jsou povinny v jednání brát zřetel na práva, zájmy a dobrou víru druhé strany a snažit se předcházet možným škodám. Čtvrtá kapitola pak následně přináší evropský pohled na institut předsmluvní odpovědnosti, v jehož rámci jsou zejména v poslední době velmi často diskutovány a zdůrazňovány předsmluvní informační povinnosti.

Stěžejní část práce je soustředěna v kapitole páté, která se věnuje české právní úpravě, a to jak z pohledu platných právních předpisů, tak z pohledu navrhované budoucí právní úpravy. Ačkoli je institutu předsmluvní odpovědnosti v poslední době věnována odbornou veřejností poměrně značná pozornost a jejími otázkami se zabývá též judikatura, současná platná právní úprava komplexní zakotvení institutu předsmluvní odpovědnosti postrádá. Nedostatečnosti právní úpravy předsmluvní odpovědnosti si byli vědomi též autoři návrhu nového občanského zákoníku, a proto ji v tomto návrhu neopomenuli. Závěry zkoumání příslušných ustanovení však ukázaly, že v mnoha ohledech je navrhovaná úprava nedostatečná a bude tedy v případě, že bude nový občanský zákoník přijat ve znění, v jakém je v současné době předložen vládě ke schválení, úkolem judikatury se s místy poměrně značnými nedostatky citlivě vypořádat.